

SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ljubljana, sobota 10. junija 1950

LETO XI, ŠT. 137 / POSAMEZNA ŠTEVILKA 2 D

EVIDENČNI LISTI prinašajo kmetom vsestransko zakonitost, ljudskim odborom pa lažje delo

Eden izmed temeljev planskega gospodarstva je dobra evidenca. Zato bi bilo odveč pisati posebej o pravkar izišli odredbi zvezne vlade o organizaciji evidenc (o osnovnih sredstvih kmetijske proizvodnje, o setvi in o odkupu pri krajevnih ljudskih odbori), če ne bi pomenila prav prelom v vsem dosedanjem delu. Naši kmetje so to že ugotovili. Evidenčne liste (znane pri nas pod imenom gospodarstvenih in odkupnih listov) izpolnjujejo namreč evidenčni po krajevnih ljudskih odbori že od marca in v mnogih okrajih je to veliko delo za privatni sektor kmetijstva celo že končano. Zato naj danes poudarimo samo nekatere res nove stvari.

Uvedbo evidenčnih listov predpisuje odredba ne samo za privatne kmete, temveč tudi za kmečke delovne zadrug, zadruške ekonomije, obišnice združenikov in za zemljišča, ki jih upravljajo državni organi in družbene organizacije. To je gotovo zelo pravilno do naših kmetov, saj jim dokazuje, da zahteva naša država od zadrug in državnih posestev isto, če ne več kakor od njih.

NEPREMESTLJIVOST EVIDENČNIKOV IN TRAJNOST EVIDENČNIH LISTOV

Po posebnem odstavku odredbe se evidenčni listi ne morejo premestiti niti na drugo službo, niti iz kraja svojega službovanja v drug kraj. To najbrž ne bo prijetno tistim tovarštem na okrajih, ki so vajeni »reševati« kadrovska vprašanja s stalnim premeščanjem ljudi. Gotovo pa bodo ta ukrep pozdravili z veseljem vsi, ki so že dolgo tega spoznali škodljivost takega reševanja.

Evidenčni listi se razen listov za obišnico združenikov vodijo v dveh izvodih, od katerih je eden pri lastniku ali upravitelju gospodarstva. Tako bo kmet sam lahko zasledoval, ali vnaša evidenčni list v list sproti vse tiste podatke (o izpolnitvi obvezni oddaji, o prirastku ali poginju živine itd.), ki bi jih moral vnašati. Ta kontrola kmetov zagotavlja ne samo zakonitost, temveč tudi onemogoča, da bi ta evidenca polagoma zamrla. Motil bi se namreč, kdor bi mislil, da evidenčni listi ne bodo za dolgo. Zelo verjetno je, da bodo po potrebi spreminjali svojo obliko, vendar jih ne bomo v bistvu nikoli odpravili. Odredba namreč pravi, da se morajo evidenčni listi za naslednje leto vselej vročiti gospodarjem ali upravitnikom gospodarstev še pred začetkom jesenske setve, najpozneje pa do 15. septembra vsakega leta.

JAVNI ZNACAJ EVIDENČNIH LISTOV

Zaradi izredne važnosti 6. člena odredbe ga podajamo dobesedno: Ta člen pravi: evidenčni listi so pri krajev-

nom ljudskem odboru javno in v pogled in vsak državljan ima pravico dati pripombe glede pravilnosti podatkov. Pravilnost podatkov, vpisanih v evidenčne liste, se lahko obravnava na javnih shodih. Če nastane spor, ali je podan opravičen sum glede pravilnosti podatkov, mora izvršilni odbor krajevnega ljudskega odbora prekontrolirati podatke evidenčne lista na samem kraju.

Ker je možno, da pridejo v evidenčni list podatki, s katerimi se gospodar ali upravitelj gospodarstva ne strinja, imajo prizadeti pravico pritožiti se v 30 dneh na okrajnem ljudskem odboru. Če gre pri tem za pritožbo zoper podatke o zemljišču, mora izvršilni odbor svojo odločbo opretili na podatke stokovnjakov, ki jih preskrbijo s pozidbami na terenu.

NOBENE POSEBNE EVIDENCE NISO VEČ DOPUSTNE

Naši krajevni ljudski odbori imajo iz svojega dela z višjimi oblastmi veliko dobrih, pa tudi slabih izkušenj. Marsikateri predsednik ali tajnik ali ves odbor je bil pogosto pred (skoraj) neresljivimi nalogami, ker je višja oblast zahtevala od njih podatkov, ki jih ob najboljši volji ni bilo mogoče

dobiti. Z evidenčnimi listi se ta stvar za krajevne ljudske odbore popolnoma spremeni. Ker odgovarjajo ti listi, če so pravilno in vestno izpolnjeni, na vsa za naša kmečka gospodarstva važna vprašanja, govori poseben odstavek o tem, da državni uradi, ustanove in podjetja, izvedni statistične organe, ne morejo zahtevati od krajevnega ljudskega odbora podatkov o kmetijski proizvodnji in odkupu, ki niso obseženi s to evidenco.

Odredba določa tudi kazni tako za gospodarje, oziroma upravnike gospodarstev, ki bi kakorkoli ovirali uvedbo evidenčnih listov, in rok, v katerem morajo krajevni odbori opraviti te naloge. Prav tako določa odredba sestav zvezne, republiških, oblastnih, okrajnih in krajevnih komisij, ki morajo poskrbeti za izvajanje.

Po vsem tem je popolnoma odveč dokazovati prizadetosti vsestranske koristi evidenc, kakor jo bo treba uvesti po tej odredbi. Ta ali oni, ki tega danes morda še ne vidi, bo to spoznal v bližnji prihodnosti, ko se bodo evidenčni listi obnesli kot močno orožje v rokah oblasti in poštenih gospodarjev v borbi za zakonitost in pravčasno izpolnjevanje planskih nalog v kmetijstvu.

Še letos bo začela obratovati NOVA VELIKA JEKLARNA v Guštanju

Iz predvojnih razmer se bo guštanjka jeklarna po dograditvi novih velikih objektov kmalu razvila v močno železarsko podjetje s specialnimi nalogami v naši težki industriji. V starih, mračnih, nizkih in okajenih delavnicah dajejo danes livarji, kovači in drugi delavci mnogo več proizvodov kakor pred vojno in se zavestno trudijo, da nadalje dvigajo proizvodno zmogljivost, ker vedo, da se bodo lahko v kratkem preselili v nove najmoderneje objekte, kjer jim bo delo olajšano in kjer bodo lahko dosegli še večje uspehe.

Lani je guštanjka kolektiv navzlic povečanju proizvodnega plana za 22% svojo proizvodno nalogo izpolnil 5 dni pred rokom in je hkrati dal naše

mu gospodarstvu vrsto novih proizvodov, zlasti nove vrste kvaliteten jelek in številne nove kovalne izdelke za industrijo avtomobilov in za industrijo krogličnih ležajev. Svojo lansko proizvodno nalogo so guštanjki kovinarji predčasno izpolnili le s štirimi petinami planirane delovne sile. Za svoje uspehe so zasluženo prejeli predhodno zastavo centralnega odbora Zvezne sindikatov in resornega ministra kot drugi najboljši železarski kolektiv v naši državi.

Letos pa ima guštanjka jeklarna še mnogo večje proizvodne naloge. Letošnji plan jeklarne je nadalje povečan za 35%. Samo specialnega jelekja bo morala guštanjka jeklarna letos izdelati šestkrat več kakor lani, s čimer bo krila velik del naših potreb.

Ze lani so v Guštanju nad staro kovačnico začeli graditi novo. Ne da bi bilo treba ustaviti delo v stari kovačnici, so monterji podjetja »Djuro Djakovič« postavili nad staro kovačnico visoko železno konstrukcijo nove moderne kovačnice, ki bo zaenkrat največja v državi. Prva polovica te nove kovačnice je že zgrajena in v njej so že začeli delati z velikimi pnevmatičnimi kladivi. Zgraditi morajo še temelje za največje stroje, zlasti za veliko parno kladivo in za 600-tonsko hidravlično stiskalnico ter temelje za veliko peč, v kateri bodo žarili posamezne dele za kovanje. Nova kovačnica bo opremljena tudi z velikim žerjavom, ki bo delavcem olajšalo delo. Drugi del kovačnice pa bodo zgradili na mestu, kjer je sedaj stara valjalarna.

Nedaleč od nove kovačnice, odstran reke Meže, so lani zgradili nove pogonske naprave za pridobivanje generatorskega plina, pare in komprimiranega zraka. Tu je pet novih plinskih generatorjev, za katere so posamezne dele izdelali v guštanjki in jeseniški železarni. V generatorskem obratu, kakor tudi pri loženju parnem kotlu bo vse delo mehanizirano. Nove generatorske naprave bodo omogočile tudi pridobivanje katrana, ki ga prej nismo mogli izkoristiti.

Težišče letošnjih del pa je na gradbišču nove velike jeklarne, ki jo gradijo na prostoru med livarno, valjarno in mehanično delavnico. Tu so začeli delati že zgodaj spomladi. Zgradili so močne temelje za železno konstrukcijo, sedaj pa je na mestu že montažna skupina podjetja »Djuro Djakovič«, ki montira železno konstrukcijo jeklarne. Prva polovica te najmoderneje jeklarne v Sloveniji bo še letos dogra-

Frontne brigade doline Mirne

Pri velikih melioracijskih delih v dolini reke Mirne se vrstijo frontne brigade. Letos je delalo že več brigad, med njimi je bila zadnja »Prvi maj«, sedaj pa jo je zamenjala brigada »Napredek«. Brigada dela pri napeljavi podzemeljske vodovodne cevi, po kateri se bo stekala v Mirno voda, ki prihaja iz vnozihi obrobnih hribov. V brigadi so po večini domačini iz hrvaškega dela istnega okrožja. V prostem času imajo dobre urejene tečaje, predavanja, kulturne in športne prireditve.

Delo v obnovljenem novem rudniku svinčene rude pri Litiji

V Sitarjevu, nedaleč od Litije, imamo rudnik svinčene rude, ki je eden najstarejših v naših krajih, saj so v Sitarjevu kopal rudo že Rimljani in se še danes imenuje eden izmed rovov Rimski rov. Delo v sitarjevskem rudniku je sedaj obnovljeno. Nakopane rudo pošiljajo v topilnico mežiškega rudnika. Delovni kolektiv sitarjevškega rudnika je v maju svoj proizvodni plan ne le izpolnil, marveč tudi prekoračil za 7%. Med najboljšimi rudarji je bil v preteklem mesecu Jože Ambrož, kopač, zaposlen pri vrtaču. Svojo nočno je presegel za 28%.

Druga seja odbora za inozemske zadeve Ljudske skupščine FLRJ

V ponedeljek 12. t. m. bo druga javna seja odbora za inozemske zadeve zvezne Ljudske skupščine. Na dnevnem redu se je poročilo o dosedanjem delu anketnega pododbora zvezne Ljudske skupščine za preiskavanje nezakonitega ravnanja jugovzhodnih evropskih držav proti Jugoslaviji. Odbor bo pretresal tudi besedilo konvencije Združenih narodov o preprečevanju in kaznovanju genocidnih zločinov, med katere prištevajo konvencija delno ali popolno uničenje nacionalnih, etičnih, plemenskih ali verskih skupin ter nalaga državam, ki so podpisale konvencijo, da preprečujejo in kaznujejo take zločine, storjene med vojno ali v mirni dobi. Po konvenciji je kaznivito tudi sodelovanje pri takih zločinih ter javno in neposredno nagovarjanje k takim zločinskim naklepom.

Osemletnica sovražne ofenzive na Kozari

Na Kozari v Bosanski krajini, ki je bila takrat že vsa osvobojena, se je pred 8 leti začela velika tretja sovražna ofenziva. Ta ofenziva se je s poznejšo peto sovražno ofenzivo vpisala med največje in najbolj častno prestane preizkušnje naših oboroženih sil med osvobodilnim bojem. Nemci in ustaši so bili skraj v dvajsetkratni premoči proti našim borcem, ki jih je bilo tedaj na Kozari nekaj nad 3400.

Sinoči je bil v prostorih Društva slovenskih književnikov 6. redni občni zbor organizacije naših pisateljev. Podrobneje poročilo na 2. strani

Tretji splošni pregled krompirišč bo v nedeljo

V nedeljo bo po planu za zatiranje kolaradskega hrošča tretji obvezni množični pregled vseh krompirišč v Sloveniji. Ta pregled bo odločilne važnosti za nadaljnjo borbo proti temu škodljivcu.

Okrajni ljudski odbori! Ukrenite vse potrebno, da bodo v nedeljo pregledana vsa krompirišča in da bodo odkrite vse morebitne okužbe, če smo jih pri zadnjih pregledih prezrli.

Krajevni ljudski odbori! Postavite v vsaki vasi tovariša, ki bo določil vsaki skupini področje za pregled. Za vsak hrošč je treba postaviti skupino 5 do 10 ljudi. Vložite vse sile, da bodo pregledane res vse njive! Nadzirajte, kako se opravljajo pregledi.

Organizacije OF, LMS, AFZ in sindikati! Mobilizirajte svoje člane, da se udeležijo pregleda. Iz vaših vrst sestavite skupine, postavite vodje skupin,

vaške in krajevne vodje akcije. Podprite ljudske odbore, da bodo pravilno organizirali pregled. Poskrbite, da se bodo krompirišča res pazljivo in vestno pregledala.

Kmetovalci! V vašo korist je organiziran splošni množični pregled krompirišč! Zato se vključite v skupine in kot najboljši poznavalci terena skrbite, da ne bo nobena krompirjeva njiva ostala nepregledana. Zavedajte se, da je sedaj odločilno razdobje letošnje borbe proti kolaradskemu hrošču. Potrudite se, da bo uničen prav vsak hrošč, tako da ne bo drugega zaroda. Če bomo to dosegli, bomo že v začetku zmagali in bo vse kasnejše delo mnogo lažje. Od pravilno opravljene množičnega pregleda zavisi uspeh naše nadaljnje borbe proti kolaradskemu hrošču.

SLOVENC V ITALIJI ZAHTEVAJO, naj se Unesco zavzame za SPOŠTOVANJE NJIHOVIH PRAVIC

Rim, 9. jun. (Tanjug) Zveza slovenskih prosvetnih društev iz Gorice je poslala generalni konferenci Unesco v Florenci pismo, v katerem navaja težak položaj slovenske narodne manjšine v Italiji, zlasti glede šolstva, in zahteva, naj se Unesco zavzame za spoštovanje pravic Slovencev v Italiji.

Zveza slovenskih prosvetnih društev iz Gorice poudarja v začetku pisma, da je Demokratična fronta Slovencev v Italiji že večkrat opozorila italijansko vlado na velike krivice in teptanje najosnovnejših pravic slovenske manjšine v Italiji, toda brez kakršnihkoli pozitivnih uspehov. V pismu so navedena dejstva o divjaškem napadu neofašističnih tolp na Slovence ob lanski proslavi obletnice največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna v Gorici. Pri tem je poudarjeno, da so od tedaj slovenske prebivalstvo praktično onemogočili

služerno kulturnoprosvetno delavstvo v materinščini.

V pismu so nato podrobno navedene minimalne zahteve Slovencev v Italiji v zvezi s šolskim poukom v materinščini na področju goriške oblasti, kjer slovenske šole sistematično zapirajo in stalno izvajajo pritisk tako na starše, kakor tudi učence, da bi zapustili te šole. O tem vprašanju je poslala Demokratična fronta Slovencev v Italiji lani italijanski vladi spomenico, s katero je zahtevala zakonsko priznanje slovenskih šol, imenovanje Slovencev za učitelje, profesorje in šolske nadzornike in uvedbo slovenščine kot glavnega jezika, v katerem bi poučevali. Na to spomenico, je rečeno v pismu, italijanska vlada še do danes ni odgovorila, temveč je samo goriški prefekt ustno sporočil članom Demokratične fronte negativni odgovor, izgovarjajoč se, da uživajo Slovenci v Italiji že tako vse pravice.

Se slabši je položaj v Benški Sloveniji, je poudarjeno nadalje v pismu, kjer živi 60.000 Slovencev, toda še do danes ni nobenega slovenskega razreda, čeprav je s mirovno pogodbo zajamčena Slovencev v Italiji pravica do svobodnega in kulturnega razvoja. Temu delu slovenskega prebivalstva so vzeli vse narodne pravice že leta 1866, vladajoči aparat, ki raznaroduje Slovence v Italiji, pa si vztrajno z vsemi silami prizadeva, da bi v Benški Sloveniji izkoreninili slovensko besedo. Se danes uporabljajo fašistične metode proti Slovencev, ki govorijo v svoji materinščini.

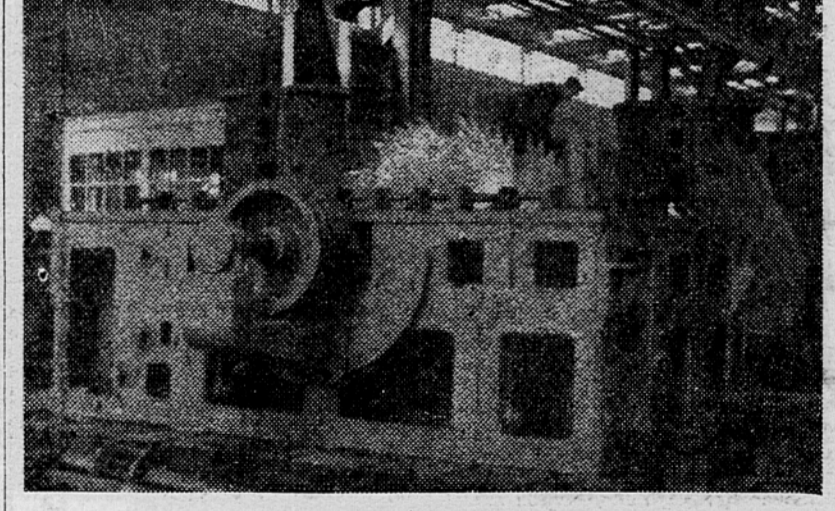
Zveza slovenskih prosvetnih društev opozarja v pismu konferenci Unesco, da je slovensko prebivalstvo ob nedavnem obisku predsednika italijanske vlade De Gasperija v Cedadu v Benški Sloveniji javno protestiralo proti takemu stališču italijanskih oblasti, pri čemer je demonstriralo in nosilo transparente z zahtevami za slovensko šolstvo ter narodne manjšinske pravice sploh. Kot posledica tega, je rečeno v pismu, so nekaj Slovencev pred očmi predsednika italijanske vlade pretepli in neposredno na kraju aretirali.

Upamo, je rečeno na koncu pisma, da se bo Unesco zavzel pri OZN za naše pravice zahteve in da jih bo podprl pred vsemi mednarodnimi organi, da bi se zagotovilo spoštovanje slovenske podpisane mirovne pogodbe.

Jugoslavija na veleselju v Toronto

New York, 8. jun. (Tanjug) V Toronto v Kanadi so odprli mednarodni veleseljem, na katerem sodeluje tudi Jugoslavija. Klub prijateljev nove Jugoslavije v Toronto je priredil ob tej priložnosti banket, na katerem se je jugoslovanski poslanik Mato Jakič zahvalil za pomoč, ki jo dajejo Kanadčani jugoslovanskim narodom. Govorilo je tudi več Kanadčanov jugoslovanskega rodu. Z banketa so poslali pozdravno brzojavko maršalu Titu.

Pomembni novi proizvodi naše težke industrije

V tovarni težkih orodnih strojev Ivo Lola Ribar v Zelezniku v Beogradu so doslej osvojili proizvodnjo 40 tipov velikih orodnih strojev. Letos so začeli serijsko izdelovati različna in pnevmatična kladiva, ekscentrske stiskalnice, frikcijske stiskalnice, stiskalnice za cementno industrijo, škarje za težko pločevino, stroje za mletje in mešanje cementa, stabilna vtila za vrtnale garniture za nafto, in pa velike cirkularne žage za izdelovanje železniških pragov, kakršno vidimo na gornji sliki.

V tovarni so izdelali že prvo serijo teh žag po načrtih konstrukcijskega biroja tovarne. Žago je mogoče v kratkem času montirati sredi gozda in jo po potrebi zopet prenesti na drugo mesto. Na dan lahko izžela 300 železniških pragov. Na posebnem vozilu ima žaga svojo lastno električno centralo. Z uvedbo takih premičnih žag se bodo stroški za proizvodnjo pragov zmanjšali za več kakor polovico in bo sproščeno veliko število delavcev. Nekatero važne dele nove naprave so izdelali v tovarnah »Prvomajska« in »Ventilator« v Zagrebu, »Zmaj« v Zemunu, »Vicko Krstulović« v Splitu in »3. maja« na Reki.

Ob prvi obletnici smrti Otona Zupančiča

Ljubljana, 10. junija. Danes ob 17. uri bo v Narodni in Univerzitetni knjižnici odprta razstava Zupančičevih knjig in rukopisov, ki jo ob prvi obletnici smrti ljudskega pesnika prireja Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Za obletnico smrti so pravkar izšle pri Slovenskem knjižnem zavodu tudi Zupančičeve izbrane pesmi v ništarni izdaji v 10.000 izvodih na 278 straneh. Zbirko je uredil in skrb za besedilo je imel Janko Glazer.

Na makedonskem državnem posestvu »Prvi maj« žanjejo tudi ponoči

Na državnem posestvu »Prvi maj« v vasi Mezdre v Makedoniji je začela žetev že 1. junija. Vso žetev opravljajo v žetvenih strojih. Takoj prve dni se je razvilo na posestvu živahno tekmovanje.

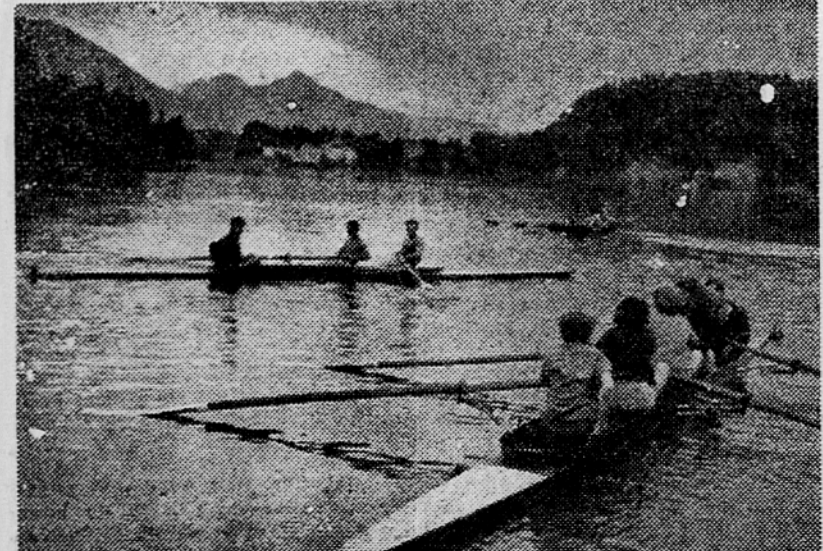
Delovni kolektiv posestva je sklenil, da bo končal žetev na posestvu do 20. junija nato pa bodo šli pomagat kmečkim delovnim zadrugam, ki nimajo dovolj delovne sile in strojev. Da bi delo čimprej končali, žanjejo tudi ponoči.

Dober lov istrskih ribičev

Letošnji lov istrskih ribičev se je začel z velikim uspehom. Samo ribiči iz Koprna, Izole in Pirana so nalovili okoli 300.000 kg rib, od teh največ sardonov in sardel. Ob takem lovu bo dovolj rib za predelavo v tovarnah pa tudi za prosto prodajo na trgu.

Nova zračna zveza z morjem

Jugoslovanski aerotransport je po nedavno uvedeni redni zračni zvezi Beograd-Split odprl novo zračno progo Beograd-Sarajevo-Hercegovina. Odhod letal iz Beograda bo od 13. t. m. dalje ob 8 dopoldne. Prihod v Sarajevo ob 9, pristanek na letališču Gruda pri Hercegovnem pa ob 10. S tega letališča bodo letala odhajala ob 10.30 ter pristajala v Beogradu ob 12.30.

Zadnja preizkušnja pred jutrišnjo veliko mednarodno veslaško tekmo na Bledu. Sprejda je ženski četverec s krmarjem, ki bo v hudi konkurenci zastopal ljubljansko Savico.

VREMENA NAPOVED ZA NEDELJO: Sončno z delno oblačnostjo. Temperatura ponoči 8°C, podnevi se bližje dvigla na 28°C.

V Albaniji so preganjali tudi žene in otroke naših predstavnikov

Na seji anketnega pododbora zvezne skupščine, o kateri smo že poročali, je popisoval preganjanje naših državljani in državnih predstavnikov v Albniji tudi Drago Kosmerl, bivši svetnik naše poslanstva v Tirani. Po njegovem pričevanju so albanski državni organi preganjali tudi družinske članke naših diplomatskih in uradnih predstavnikov in pred preganjanjem niso bile varne niti gospodinske pomočnice. Jugoslovanskim predstavnikom v Albaniji je bilo onemogočeno slegno gibanje. Albanske oblasti so vsem obrtnikom v Tirani prepovedale, da bi storili jugoslovanskim predstavnikom kakršnokoli uslugo. Tako so v kavarnah prepovedali točiti pijače Jugoslovanom.

ko daleč, da so albanskim zdravnikom prepovedali nuditi našim predstavnikom in njihovim družinam zdravniško pomoč. Ko je žena svetnika Kosmerla zbolela, ji albanski zdravniki niso smeli pomagati, čeprav so vedeli, da ima maltesko malarijo. Najhujše nasilje so izvajale albanske oblasti nad tistimi našimi državljani, ki so zahtevali, da se vrnejo v svojo domovino. Bili so številni primeri divjaških aretacij in mučenj v zaporih. Našo državljanko Račičevo so policijski organi odvlekli iz zapora in ponoči vrgli čez mejo, ne da bi ji dovolili vzeti s seboj desetletnega sina, ki je bil v bolnišnici. Dečka so pozneje celo zaprli, mu grozili z nožem ter ga naposled kot anevarnega elementa tudi preganili čez mejo.

prof. Milon Bartoš je poudaril, da v zgodovini diplomacije in mednarodnega prava ni mogoče najti toliko izgovorov diplomatskih predstavnikov v vsem XIX. in XX. stoletju, kolikor jih je bilo z našimi predstavniki iz informacijskih držav od 1948. leta do danes.

Kdaj bo naše poslanstvo v Tirani zopet odprto

Beograd, 8. jun. Tanjug je pooblaščen objaviti tole sporočilo: Kakor je bilo že objavljeno, je zunanje ministrstvo FLRJ sporočilo 30. maja 1950 albanskemu odpravniku poslov v Beogradu vzroke, zakaj je ustavilo delo jugoslovanskega poslanstva v Tirani, kakor tudi to, da ga bo ponovno odprlo, ko bo dala albanska vlada jamstvo, da bo spremenila svoj dosedanj odnos do jugoslovanskega predstavništva v Tirani. Na to sporočilo je albanska vlada odgovorila po albanskem odpravniku poslov v Beogradu, da želj vzdrževanje odnosov med Jugoslavijo in Albanijo in ponovno otvoritev jugoslovanskega poslanstva v Tirani, vendar meni, da nima nicesar spremeniti v svojem stališču in ravnanju proti poslanstvu FLRJ in njegovemu osebju, ker so bila ta ravnanja albanske vlade in albanskih oblasti proti njim pravilna in korektna.

Jim ravno onemogočili slegno nadaljnje delo in bivanje v Albaniji. Zunanje ministrstvo FLRJ je ob tej priložnosti ponovno sporočilo albanskemu odpravniku poslov v Beogradu, da bo poslanstvo v Tirani zopet odprto takrat, ko bo jugoslovanska vlada dobila jamstva, da bodo albanska vlada in albanske oblasti spremenile svoj dosedanj odnos do jugoslovanskega poslanstva in njegovega osebja. Pri tem zunanje ministrstvo misli na to, da jim bo omogočena dejanska prostost gibanja, ki jo imajo diplomatska predstavništva drugih držav, da bo albanska vlada vzdrževala normalne delovne stike z jugoslovanskim poslanstvom in da se bodo popolnoma ukinili vsi diskriminacijski ukrepi ter prenehala žaljiva ravnanja albanskih organov oblasti do jugoslovanskega predstavništva in njegovega osebja. Zunanje ministrstvo FLRJ meni, da bi nadaljnje vračanje albanske vlade, da spremeni dosedanj odnos do jugoslovanskega veleposlanstva, pomenilo, da prav albanska vlada ne želi, da bi bilo poslanstvo FLRJ v Tirani zopet odprto in da bo v tem primeru odgovorna za poslabšanje odnosov med Jugoslavijo in Albanijo izključno albanska vlada.

Borba proti diskriminaciji ni združljiva z gospodarsko blokado

Zeneva, 8. jun. (Tanjug) Na današnji seji evropske gospodarske komisije je prvi govoril v imenu sovjetskega bloka Arturimian, ki je izjavil, da hoče Sovjetska zveza okrepiti mednarodno gospodarsko izmenjavo. Takoj nato je napadel Jugoslavijo, zakaj je sprožila vprašanje gospodarske blokade, ki jo izvaja Sovjetska zveza proti njej. Za njim je govoril poljski delegat Kac Suchy, ki je trdil, da se je blokada Jugoslavije začela po njeni krivdi.

ZSSR, Poljsko, Češkoslovaško, Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo in Albanijo ter Jugoslavijo, naj predlože tajništvo komisije podatke, ki jih imajo za potrebne, da se določi kakšen pomen imajo posledice gospodarskih odnosov, kakršni so med njimi. Po razpravi je komisija odklonila sovjetsko resolucijo o diskriminaciji z 11 glasovi proti 5, Jugoslavija pa se je glasovanja vzdržala.

Protikomunistični ukrepi japonske vlade

Tokio, 9. jun. (Un. Pr.) Na bližnjem zasedanju parlamenta namerala japonska vlada sprejeti več protikomunističnih zakonov, ki bodo naperjeni predvsem proti Komunistični partiji Japonske. Predsednik vlade Jošida je izjavil, da bo njegov kabinet npr. v tem smislu vse potrebne korake. Predstavnik Jošidina liberalne stranke se je izrazil, da je namen teh ukrepov, onemogočiti dejavnost Komunistične partije in prepovedati stavke. V Tokiu so že izdali nekatere ukrepe za nadaljnje omejevanje demokratičnih svobod. Policija je objavila, da je postrila predpise in dovoljenja za javna zborovanja.

Georges Scelle, profesor na pravni fakulteti Sorbonne, je bil izvoljen danes za predsednika komisije OZN za mednarodno pravo, ki zaseda v Zenevi. Georges Scelle je eden najznamenitejših francoskih teoretikov mednarodnega prava in je zastopal Francijo na številnih mednarodnih konferencah.

Zopet 4 smrtno obsodbe v Pragi

Praga, 9. jun. (CTK) Državno sodišče v Pragi je izreklo danes sodbo zoper skupno obtožbeno, ki so bili obtoženi veleizdaje in vojnustva. Obtoženi Milada Horakova, Jan Buchal, Oldřich Petzl in Saviš Kalandra so bili obsojeni na smrt, Josef Nestavil, Jirý Hejda, František Preucil in Antonija Leiner na doživetno ječo, pet obtožencev pa na zapor od 15 do 20 let. Premoženje vseh obsojencev bo zaplenjeno v korist države.

Pogrezanje zemlje na Japonskem

Tokio, 9. jun. (AFP) V četrtek potoči je prišlo v japonskem kraju Kumamodaira do močnega pogrezanja zemlje, ki je imelo za posledico številne človeške žrtve in veliko gnotno škodo. Po nepopolnih podatkih je izgubilo življenje 16, ranjenih je bilo okrog 20 ljudi, 35 pa jih je izgubilo. Žrtve so pokopane pod približno 30 tisočimi kubiki zemlje. Pri reševanju sodeluje 500 ljudi.

Izjava Tassa o repatriaciji japonskih vojnih ujetnikov

Moskva, 9. junija. (Tass.) Pooblaščenec ministrskega sveta Sovjetske zveze za repatriacijo je 20. maja 1949 omenil, da je bilo od skupnega števila 594.000 japonskih vojnih ujetnikov leta 1949. repatriirano na Japonsko 418.166 ujetnikov, poleg tega pa še 77.880 civilistov. Do 1. maja 1949 je ostalo v Sovjetski zvezi 95.000 ujetnikov. V Tassovem poročilu 22. aprila 1950 pa je bilo uradno sporočeno, da je repatriacija ostalih 95 tisoč japonskih ujetnikov dovršena. V Sovjetski zvezi je ostalo le 1487 oseb, ki so v preiskovalnem zaporu zaradi vojnih zločinov, 9 bolnikov ter 971 ujetnikov, ki so zagrešili hude zločine proti kitajskemu ljudstvu in bodo zato izročeni centralni vladi Ljudske republike Kitajske. Potemtakem je repatriacija iz Sovjetske zveze popolnoma končana in so vse nasprotne izjave obrekovanja, naperjena proti Sovjetski zvezi.

ZDA vračajo mejni sporazum med Poljsko in DR Nemčijo

Washington, 9. jun. (Un. Pr.) Predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva Michel Mac Dermott je danes izjavil, da ZDA ne priznavajo sporazuma med Poljsko in Vzhodno Nemčijo o končni določitvi meje med obema državama na črti Odra-Nisa. Dermott je podprl izjavo ameriškega visokega komisarja v Zahodni Nemčiji Mac Cloya o tem vprašanju in pripomnil, da se vprašanje meje med obema omenjenima državama ne more rešiti enostransko ali dvostransko, temveč le z mirovno pogodbo z Nemčijo.

Volivna reforma v Franciji odložena

Pariz, 9. jun. (Tanjug) Skupščinska komisija za volivna vprašanja se je danes znova izjavila proti takojšnji razpravi o volivni reformi in je odložila to vprašanje za nedoločen čas. Predlog za takojšnjo razpravo so stavili predstavniki radikalne stranke. Po številnih posredovanjih je bil predlog zavrnjen z 31 glasovi (socialisti, komunisti in MRP) proti 11 glasovom (radikalni in neodvisni).

Nazadovanje proizvodnje premoga v Angliji

London, 9. jun. (Tanjug) Nazadovanje proizvodnje premoga v mnogih važnih premogovnih središčih je iz zvezo zaskrbljenost v Veliki Britaniji. Po podatkih, ki so bili dani objavljeno v tisku, je v važnem industrijskem bazenu srednje Anglije v okolici Birminghama proizvodnja v minulih mesecih padla v primeri z lanskim letom za več kot 200.000 ton. V maju je bila proizvodnja tega bazena za 50.000 ton manjša kot v istem razdobju lanskega leta. Število delavcev v premogovni industriji v tem okrožju je bilo v maju skoraj za 4000 ljudi manjše kot v istem razdobju minulega leta.

SLOVENSKI PISATELJI SO ZBOROVALI

Ljubljana, 9. junija. Slovenski pisatelji so se nocoj zbrali v svojem društvenem lokalu v Wolfovi ulici k rednemu letnemu obnemu zboru svojega društva. Predsednik Miško Kranjec je pozdravil ministra za znanost in kulturo v vladi LRS dr. Jožeta Potrča in odposlanca Društva hrvatskih književnikov Grigorja Viteza. Spomnil se je treh tovaršev, ki so umrli v minulemu poslovnem letu: Otona Zupaniča, Prežihovega Vranca in Engelberta Gangla. Prisotni so z enominutnim molkom počastili njih spomin. Grigor Vitez je nato sporočil pozdrave hrvatskih književnikov in v kratkih potezah orisal dosežene stike med Slovenci in Hrvati za krepitev skupne kulture, ki je sestavni del naše borbe za socializem. Mnogo je bilo storjenega, a vendar je to šele začetek. Slovenske knjige, ki jih mnogi Hrvati čitajo v izvirniku, je treba še bolj približati hrvatskemu čitatelju in obratno. V prevođih, na gledališkem odru in v radiu, kjer so bili prirejeni ciklji predavanj o slovenski književnosti, spoznavna hrvatska javnost slovensko kulturno življenje. Dosedanji uspehi naj bodo samo pobuda za še večji razmah medsebojnih stikov.

Predsednik Miško Kranjec je nato v obširnem poročilu podal stanje sedanje slovenske književne tvornosti in zanimivo ilustriral našo sodobno problematiko, ki se zrcali v delih sodobnih slovenskih književnikov. Minulo poslovno leto je bilo izredno bogato, kar se tiče objavljanja književnih del. Izšlo je 14 izvirnih slovenskih knjig, naš človek je prepojen z ritmi sedanjosti in naš pisatelj se ne more ogniti srečanju s stvarnostjo naših dni. Miško Kranjec je nato na nekaterih novejših delih orisal, kako rešujejo naši pisatelji psihološko usanko sodobnega človeka, in je nakazal pojave, ki se čakajo oblikovalcev. Sodobni naš pisatelj ni opazovalec in mu ni vseeno, kako so naši ljudje razpoloženi do naše revolucije, do socialistične države. Ker je sam šel skozi revolucijo, jo dosledno brani. Najdalje se je Kranjec pomudil pri prozi, ki ima najtrajnejše postavke v naši sodobni književnosti. Nato je orisal sodobno poezijo. Izšlo so med letom tri pesniške zbirke. Okoli trideset pesnikov je objavilo 150 pesmi, ki kažejo voljo do življenja in zblizanja z ljudmi. Bolne sentimentalnosti ne najde več, izrazi so preprosti, motivi marsikdaj podobni. Kranjec je označil tokove sedanje slovenske poezije kot drobne curke v vodni kotlini, odkoder se bo nekot razvil velik odtok. Nato se je dotaknil naših esejev in člankov, na katerih nismo bogati; ni se še razvil esej, ki bi široko posegel v našo problematiko. Kritika povojno rešuje sodobna vprašanja in obeta, da se bo čvrsto razvijala dalje. Mladinska književnost je v minulemu letu podala nekaj odličnih del, med njimi Prežihove Solzice, Bevkova Mlada leta in Selikarjeve črtice. Nadalje se pri nas razvija scenarij kot nova literarna zvrst, ki pa si mora po umetniški plati šele priboriti svojo veljavo, da bo lahko tekmoval z ostalo prozo. Kranjec je zaključil s poudarikom, da je v svojem poročilu načel le nekatera vprašanja pri prebiranju literaturo v enem samem letu, ne da bi jo tudi kritično vrednotil, zgolj z namenom, da bi zbudil zanimanje za problematiko našega sodobnega književnega ustvarjanja.

Tajnik Peter Levec je očitno nove ugodnosti pa tudi nova bremena, ki jih našim pisateljem nalaga čas. Društvo šteje 86 članov in 17 kandidatorov in je po številu članstva v Jugoslaviji na prvem mestu. Kar je za literaturo zaslužnega, je v glavnem v celotni, posej je pričakovati le še dotok iz vrst naraščajo. Odbor je imel 12 sej, namenjenih v glavnem pripravi na članske sestanke, nadalje 3 žalne seje in 11 delovnih sestankov, med katerimi so bili zlasti tehtni: razgovor o antologiji jugoslovanske poezije, predavanje Mirka Rupla o novem slovenskem pravopisu, diskusija o izvajanju razgovor o poeziji mladih. Opazljiva je močnejša mlajših, takisto kakor v drugih republikah; vzrok je v še prenamajni razgledanosti in v prejšnji vkalupljenosti, katere pa se bolj in bolj rešujejo. Društvo prevzame posle Zavoda za avtorsko pravo, ki so dobila tudi nov vir dohodkov. Naloga novega odbora bo, da bo poleg drugega skrbel za nabavo inozemske literature in za nakup knjig na domačem trgu. Društvo je pridrelo 16 literarnih večerov v raznih krajih Slovenije. Na Dunaju je predaval Mile Klopčič, v Ameriki pa se ta čas mudita Drago Segla in Tone Selikar. Tajnik je še omenil gostovanje hrvatskih književnikov v Ljubljani in Mariboru ter slovenskih v Zagrebu, na Reki in v Kopru. Na koncu se je zahvalil našim ljudskim oblastvom za naklonjenost in gnotno pomoč. Blagajnik France Vodnik je nave-

V nekaj vrstah

Peking, 9. junija. Tukajšnji Radio je objavil, da je vlada Ljudske republike Kitajske imenovala svoje izredne veleposlanike in pooblaščenice ministre pri vladah Romunije, Češkoslovaške in Poljske. Peking, 9. jun. Agencija Nova Kitajska poroča, da sta se vladí Kitajske in Birme sporazumele o imenovanju veleposlanikov. Jao Cung Min je bil imenovan za veleposlanika LR Kitajske v Birmi, a Ming Ten za birmanskega veleposlanika v Pekingju. Washington, 9. jun. Ministrstvo za zunanje zadeve ZDA je sporočilo, da bo v kratkem sklenjen trgovinski sporazum med Spojeno in ZDA. Kakor poroča agencija France Presse, je bilo objavljeno to sporočilo po razgovoru med pomočnikom španskega ministra za industrijo in pomočnikom za zunanje zadeve ZDA za gospodarska vprašanja.

Novi udarniki v železniški lokomotivski delavnici v Šiški

Pred dnevi so bili v železniški delavnici v Šiški zopet razglašeni novi udarniki. Med strugarji so razglašeni za udarnike Anton Križaj, Ivan Stružnik, Michael Rode, Fran Einhauser, med pleškari Janez Dimnik in med livarji Jo. Že Vozel in Franc Rupnik. Tovariši prekoračujejo normo od 32 do 70% in so nekateri že večkratni udarniki. Strugar Franc Einhauser je že sedmiki udarnik in je prejel tudi prehodno zastavico kot najboljši delavec v strugarstvu. Prehodna zastavica je bila podeljena tudi montažni skupini Pavčnik za brezhibno izvršeno popravilo na treh lokomotivah in oddelku livarne za preseganje planskih nalog.

Organizacijska vprašanja OBVESTILA IOOF SLOVENIJE ORGANIZACIJAM OF

Učenci v gospodarstvu so po večini mladi, člani LMS, vendar pa se ni mogoče povsod postavljati mladiških aktivov, odnosno grup. Zato niso povezani s svojo organizacijo, na drugi strani pa tudi frontne in ostale množične organizacije ne morejo nuditi in ne nudijo tej mladini zadostne pomoči. V zvezi z dnevom učencev v gospodarstvu, ki bo letos od 17. do 19. junija, naj frontne organizacije pomagajo mladinskim vodstvom v posameznih krajih pri organizaciji tega dne. Ta pomoč Fronte naj se odraža v navseh mladinskim vodstvom, kako naj jim bolje in uspešneje proslave ta dan. Mladinska vodstva streme predvsem za uvrstitve mladinske organizacije. Sprejela bodo v organizacijo mladinice, ki imajo za to pogoje. Pri tem naj frontne organizacije seznanijo mladinska vodstva o dobrih in slabih straneh mladine, kar opažajo pri svojem delu z njo. Kako bodo mladinske organizacije priredile proslavo tega dne, povzemamo iz okvirnih navodil, ki so jih mladinske organizacije že dobile. Ta naj služijo frontnim organizacijam zato, da bodo lahko nudile v tem smislu mladini potrebno pomoč.

Prvi dan bodo mladinske konferenec, kjer bodo podane izbrne analize o delu te mladine v preteklem letu in dane smernice za nadaljnje delo. Poleg tega se bodo podeljevale tudi nagrade najboljšim mladincem in nekaterim mlajšim, ki pravilno vzgajajo učence. Tem konferencam naj prisostvujejo tudi zastopniki Fronte. Kjer so možni, naj se prirede razstave, ki naj pokažejo tako strokovno kakor ostalo delo mladine v preteklem letu.

Drugi dan naj bodo razne kulturne in fizikalne prireditve, pri čemer naj Fronta pomaga, da bo dan res smotno in koristno potekel. Tretji dan pa naj bo dan izletov, bodisi v bližnjo ali daljno okolico, kjer naj sodelujejo tudi SKUD odnosno MKUD, ki naj pripravijo kulturno zabaven program in podobno. Tudi v okvirnem merilu bodo razne prireditve. V oblastnem merilu bodo sprejeli mladincev iz najboljših šol, minister za delo LRS pa bo sprejel najboljše učence iz vse Slovenije. To so le okvirna navodila, ki so jih dobile mladinske organizacije, vendar je to prepuščeno najširši iniciativi mladine same, pri čemer je naj jim frontne organizacije pomagajo.

NAŠA PRESTOLNICA postaja vsak dan večja in lepša

Beograd— glavno mesto naše socialistične domovine — menja vsak dan svoj izgled. Včeraj je bilo gradbišče na Terazijah ali pa na Slaviji še staro z veliko leseno pregrado, čez nekaj dni je pregrada že padla, za njo pa se je dvignila nova stavba. V središču Beograda na Terazijah so lani kopalni mladinske brigade temelje za palačo Jugoslovanske knjige. Letos pa se med kinom Beogradom in kinom Kozara že dviga sedemnadstropna palača. Zgradile so jo mladinske brigade. Za njo pa se dvigajo iz tal več metrov visoki temelji za palačo Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije. V Kardeljevi (prej Dečanski

lišču na Tošinem bunarju) je zrastle novo delavsko naselje — nad 100 malih stanovanjskih hišic in velikih stanovanjskih blokov. Okrog 10.000 delavcev je že našlo v njih udobna stanovanja. Po novem naselju so že razpredeni zeleni drevedni in parki. Zgrajeni je tudi Dom kulture. V novih stanovanjskih zgradbah, ki so grajene zelo raznoliko, so notranji prostori kar najbolj racionalno izkoriščeni. V njih so enosobna, dvosobna in trisobna stanovanja. (To si lahko vzamejo za zgled naši arhitekti in gradbena podjetja, ki gradijo vse naše stanovanjske

Nova menza v študentskem naselju je že pod streho

skli ulici so lansko jesen betonirali poleg stare palače »Borbe« temelje za novo palačo »Borbe«. Sedaj pa je nova šestnadstropna palača že dograjena. Mladina in beograjski frontovci so jo zgradili v dveh mesecih. V Kardeljevi ulici so zrasli tudi veliki stanovanjski bloki. Nasproti hotela »Mokskava« na Terazijah pa so pravkar dogradili sedemnadstropni stanovanjski blok — velikani. V njem bo nad 100 stanovanj.

Do konca leta bodo v delavskem naselju na Tošinem bunaru zgradili še 40 velikih stanovanjskih blokov. V sosesčini novega delavskega naselja je zraslo tudi novo študentsko mesto. Štirje veliki stanovanjski bloki so že dograjeni. Sedaj urejujejo še notranjost. V vsakem bloku je okrog 400 sob, v katerih bo prostora za 1000 študentov. Letos se bo lahko vselilo v nova najmodernejša urejena stanovanja že 4000 študentov. Pred nekaj meseci so pričeli kopati temelje za študentsko menzo. Sedaj pa je menza že pod streho. Gradili so jo po najmodernejših gradbenih metodah. V njej sta dve veliki pokrožni dvorani, ki lahko sprejmeta naenkrat 2000 študentov. Sredi študentskega naselja pa se že bel istotako novi kulturni dom.

Našel sem le majhen del tega, kar je bilo v Beogradu zgrajeno lansko jeseni in letos spomladi. Beograd, prestolnica naše socialistične domovine, prej zameteno mesto, postaja sedaj vsak dan večji in lepši. (—k—)

Ze pri kolodvoru zagledaš lepe večnadstropne stavbe. V njih že stanujejo delovni ljudje Beograda. Tudi palače za ministrstva in druge ustanove so večidel že pod streho. Novozgrajeni zidovi in rdeče strehe nas spremljajo po vsem Beogradu. Na Cvijčevem bulevarju so zrasli okrog tovaršev številni večnadstropni stanovanjski bloki — pravo novo mesto. Tudi na Groblju je polno novih petštrih stanovanjskih hišic. V beograjskih predmestjih, kjer so bile nekoč samo lesene ali iz blata zidane kolibe, so danes lepa, nova stanovanjska naselja, v katerih sedaj že urejujejo parke, vodovod in ceste.

Ljubljanski mestni ljudski odbor za Teden matere in otroka

Na včerajšnji seji izvršilnega odbora MLO v Ljubljani so govnoriki po udarili pomen Teden matere in otroka, kakor je izvršilni odbor na predlog govorenika za stanovajske zadeve soglasno sklenil, da se stanovanja v Šiški, ki so tik pred dograditvijo, dodele družinam, katerih otroci so zaradi slabih stanovanj zdravstveno ogroženi. Stanovanja v celem bloku XI, v Šiški bodo dodeljena prizadetim družinam v sodelovanju z organizacijo AFZ ter v sporazumu s svetom za varstvo matere in otroka.

Mladina iz inozemstva bo letos gradila študentsko naselje v Zagrebu

Ljudska mladina Jugoslavije je tudi letos povabila mladino drugih držav, naj se udeležijo graditve mladinskih objektov v naši državi. Dostaj se je prijavilo že nad 2500 članov iz mladinskih organizacij 12 držav. Po želji študentov, graditeljev študentskega naselja v Zagrebu, da bi jim pri delovni akciji pomagali inozemski brigadniki, pa tudi zaradi boljših možnosti za preskobo inozemskih delovnih brigad je centralni komite Ljudske mladine Jugoslavije sklenil, da bodo vse inozemske mladinske brigade sodelovale letos pri graditvi študentskega naselja v Zagrebu in ne v Beogradu, kakor je bilo prej določeno.

Ob Dickensovem „Oliverju Twistu“

V mojsrskem prevodu Otona Zupavca, ki ga je pesnik sam popravil...

ta kole: Moderni kolportažni roman je v najboljšem primeru medijera...

Charles Dickens

Charles Dickens je bil tako ustvarjen, da je hotel sam opraviti vse vrste dela obnem in še vse delo drugih ljudi...

Oliver Twist je Dickensovo mladostno delo, vendar srečamo v njem značilnosti kakor tudi odlike in slabosti njegovih poznejših romanov...

koži kar prelesno. (Kadar opisuje Dickens svoje ljudi, ali bolje, kadar pušči, da se v besedah in dejanjih razkrijejo sami, čutiš njegovo živo prizadevanje za njihovo usodo, slisih njegovo smešno od njihovi čudnih razgovorov, noračevosti, čutiš njegovo ironično ob njihovi nečestitosti, Dabotavost in bahaštvu, njegovo grajo, kadar se vedejo preveč odurno, in kujejo prepreke nakepe, njegovo zaskrbljenost, kadar so v nevarnosti in njegovo veselje nad vsemi, ki so preprosti, krotki in čistih src. Njegovi junaki vselej pritegnejo nase pozornost, do njih ne moremo biti brezbržni, saj so orisani s tako preciznostjo, da jih vidimo, kot bi bili fizično prisotni. Ce so hoteli nekateri zmanjšati njegov pomen in so mu očitali, da pretirava, slika črno belo, da je melohodničen, so to slabosti, ki jih njegove odlike prav gotovo odtehtajo (glasi, ker je z njimi opozoril na protislovja in absurdnosti, ki so postale tako vsakdanje, da so ljudje zanje otopeli in da jih niso več videli). Naj si je v glavnih obrisih svojih povesti nekoliko nedosleden, fantastičen, preradotaren s srečnimi naključji in konci, je v podrobnostih vselej docela pristen. Razen tega pa je prav s temi svojimi kontrasti, ki so dali njegovim delom tako veliko plastičnost s svojimi pretiranimi, smešnimi, pretresljivimi in nadvse človeškimi zgodbami, premagal marksiteri zakoreninjeni predsodeci in razvedo ter dorekeli, da so v Angliji odpravili zapore za dolžnike in da so polagoma izginili zavodi in šole, ki niso bile vredne tega imena.

Roman »Oliver Twist« se bere kakor pravljica. Poln je humorja, poezije in romantike, v njem najdeš ves čustveni register od najbolj hladnih do najtoplejših, poim pa je tudi grozljivih doživljajev. Toda v Dickensovi grozi ni nič patološkega. Tako grozo srečamo v mnogih pravljicah, v Grimolovih in Andersenovih, v »Otoku zakladov« itd.

Kakor v vseh svojih delih je ustvaril Dickens tudi v »Oliverju Twistu« človeške podobe, ki jih ne boš pozabil, četudi bi pozabil potek zgodbe same. Tu je predvsem veličastno bedasti gospod Bumble, pa Noe in Charlota in posebej hudobec Fagin, pa Nancy, ki je morda psihološko najbolj zanimiva, pa tudi najbolj zapleten značaj v »Oliverju Twistu«. In mali Dick, Dickens mu je posvetil komaj nekaj stavkov in vendar si živo predstavljamo tragiko neboljnjega, zapuščenega, drobnega človeškega bitja. Pri tako živih podobah je seveda nujno, da so tudi prizori živji. Napetost nikoli ne poneha, v delu ni mrtvih točk, vse je v neprestanem gibanju, vsi dihaajo iz polnih pljuč, nihče ne mra zamuditi niti trenutka v veličastnem gibanju, ki mu pravimo življenje. Prizorov, kakršni so Faginovi zadnji dnevi v ječi, Sikesov beg, Oliverjevo slovo od malega sotpriana Dicka, tatinska igra v Faginovem bridu itd., prav gotovo ni mogoče kmalu pozabiti.

Kar hoče povedati Dickens, je pravzaprav preprosto: če bi se ljudje vedli bolj naravno, če bi urejali medsebojne odnose po zakonih zdrave pameti, če bi rajši brzdali svoje egoistične želje in strasti, namesto da z njimi nadlegujejo in preganjajo druge, bi bila njih družbena morala morda manj zapletena, bolj znojna in humana, več bi bilo dobrih ljudi in manj grešnikov. Prepovej človeku neko stvar — naredil jo bo. Zato naj bi ta morala temeljila manj na prepovedi in na omejevanju svobode kakor na načelu: ne stori drugemu, česar sam ne bi rad, da bi ti storili drugi.

Dickens je torej videl glavni vzrok zlega v družbi le v moralnih kvalitetah ljudi, poedincev in ne v protislovih družbenega ustroja. Vendar pa so bile Dickensove simpatije vselej na strani ponižanih in zatiranih, bil je prvi v zahodni literaturi, ki je dojel veličino in dostojanstvo prestopnega človeka in, kakor pravi Chesterton, je bil optimist prav zato, ker je čutil s preprostimi ljudmi in kakor oni verjel v zmago pravice in dobrote. Zato je njegovo delo še danes dragoceno.

Ob koncu je treba opozoriti še na to, da so v tekstu v knjigi na več mestih zamenežane vrste in so zaradi tega stavki nerazumljivi, kar je tem več škoda, ker gre v tem primeru za odlične Zupavčeve prevode. Sploh pa so tiskovne napake v naših knjigah vprašanje, ki ga bo treba čimprej rešiti. Blanka Janc.

MEDNARODNA KOSARKASKA TEKMA

Varese: Železničar

Za jutrišnje mednarodno kosarkasko tekmo med ljubljanskim moštvom Varese in Železničarjem je med ljubljanskimi spočitimi občinstvom veliko zanimanje...

Jutri Radnički: Železničar

V VI. kolu nacionalne nogometne lige se bo ljubljanski Železničar jutri pomeril v Ljubljani s favorizirano prvo mesto, moštvo Radničkovega iz Beograda...

Lokomotiva: Branik 2:1 (1:1). Mariborski nogometaši Branika so prekleto sredo odigrali prijateljsko tekmo z Lokomotivo, ki se je končala z zmago gostov 2:1 (1:1).

Čeprav je Francija preklicala svoje sodelovanje v tekmovalstvu za svetovno prvenstvo v nogometu, to ne bo spremenilo razporeda tekem. Prvak skupine, v kateri bi morala Francija tekmovali, bo postal zmagovalec edine tekme med Urugvajem in Bolivijo.

SPORED prvenstvenih nogometnih tekem mladinske lige v nedeljo 18. t. m.

Kladivar: Rudar ob 15:30 (Skominj); Korotan: Sobota ob 14 (Trsnar); Odrad: Sloban ob 9 (Trnovšek) — igrišče stadiona: Železničar (Lj); Branik ob 10:15 (Trnovšek) — igrišče stadiona: Železničar (Mrb); Kamnik ob 11 (oblasti Maribor); Proleter: Krim ob 15.

Danes prijateljska nogometna tekma ODRAD: DINAMO — Crv. ZVEZDA (kombinirano moštvo)

Začetek tekme ob 18 s predtekmo na Stadionu ob Tyrševi cesti

Motorne dirke v Celju

Avtomoto društvo »Slander« iz Celja bo priredilo jutri v Celju velike meddruštvene alične hitrostne dirke, na katerih bodo sodelovali tekmovalci iz vse države. Najboljši vozači bodo prejeli lepa darila.

Trening tekmovalcev bo danes ob 15.

Jutri prvenstveni tekmi zvezne odbojkaške lige:

ob 9 POLET: ENOTNOST (Ženske) ob 10 POLET: ŽELEZNIKAR (Lj) (moški)

Tekmi bosta na igrišču Ljuba Serčerja v Šiški

Večeraj se je začel šahovski dvoboj Švedska: Jugoslavija

Dvokrojni šahovski dvoboj na 10 deskah med reprezentancama Švedske in Jugoslavije, ki se je pričel večeraj v Stockholmu, je velikega pomena, saj zavzema Švedska eno najvišjih mest v svetu. Švedska in Jugoslavija sta do sledj tekmovali samo na predvojnih šahovskih olimpijadih, in sicer na 4 deskah.

Kakšno mnenje imajo švedski šahovski strokovnjaki o jugoslovanskem moštvo, je najbolje razvidno iz izjave vele mojstra Stahlberga. Dejal je, da je jugoslovansko moštvo zelo resen nasprotnik, kj je na vrhuncu svoje moči, zaradi česar stojijo Švedci pred velike tečajno nalogo. Stahlberg je poudaril, da sodi Gligorič danes, poleg Bronšteina, med najmočnejše mizejše igralce sveta.

Eden največjih stockholmovskih listov »Stockholm Tidningen« poseveca temu srečanju dolg članek pod naslovom »Ali Švedska lahko ogrozi šahovsko državo šteje 2?« Švedsko časopisje najvaja uspeha, ki so jih dosegli jugoslovanski mojstri Gligorič, Pirc in Trifu, novič na zadnjem mednarodnem turnirju, ter poudarja, da sodijo tudi drugi člani jugoslovanskega moštva med znane svetovne igralce. Listi posvečajo veliko pozornost 17-letnemu Ivkovu, danes bodo igrali prekinjene partije, jutri popoldne pa drugo kolo.

Namiznoteniški igralci Gregorič v Celvcu

Namiznoteniško moštvo Gregorič z Jesenic, ki v slovenskem prvenstvenem tekmovalstvu beleži lepe uspehe, je odpovalov v Celovec, kjer bo danes pomerilo s prvaka Korzija ČAC. Moštvo Gregoričeva bodo zastopali Strumb, Jeram, Korbar, od žensk pa Korbarjeva in Strumblova.

Telovadni nastop v Zgorjnji Šiški

Telovadno društvo Triglav priredi danes ob 18 na stadionu v Zgorjnji Šiški zanimiv telovadni nastop, združen z raznimi točkami športnih papor. — Za hrano in pijačo preskrbljeno!

Prva letošnja plavalna tekma v Mariboru

Prva letošnja plavalna prireditelj je bila preteklo nedeljo na Mariborskem otoku, kjer sta se pomerila ljubljanski Železničar in domači Polet. Dvoboj je pokazal, da so se ljubljanci v minuli zimski marljivo pripravljali, saj so bile borbe v vseh disciplinah zanimive, medtem ko so v waterpolu nepričakovano premagali lanskega prvaka Slovenije. Med ljubljanskimi plavalci sta se izkazala mladi Turk in Jakominova, ki kaže da se bo uvrstila med najbolje prne plavalke v Sloveniji. Rezultati najboljših so tilie:

- moški: 200 m prsno Brandner (P) 2:40.0; 200 m prsno; Kancler (P) 3:13.0; 400 m hrbtno; Brandner 1:25.0; 100 m metuljček: R. Turk (Z) 1:28.7; 100 m prsto: Tušek (P) 1:10.2; 4x100 m mesano: Polet 5:37.4; 4x100 m prsto: Železničar 5:18.5.

Ženske: 100 m prsno: Jakomin (Z) 1:40.2; 100 m prsto: Sajko (P) 1:36.5; 100 m hrbtno: Vauhnik (P) 1:41.7; 4x100 m prsto: Železničar 7:25.1; 3x100 m mesano: Polet 5:25.0.

Waterpolo: Železničar: Polet 6:5 (3:2).

Končni izid dvoboja je 81:8: 69.5 v korist Poleta.

NOVICE in zanimivosti z vsega sveta

174 stavek italijanskih delavcev v marcu. Po uradnih podatkih je bilo v letošnjem marcu v Italiji skupaj 174 delavskih stavk, to je za 50% več kot v februarju in za 45% več kot lani v istem razdobju. V znamenje protesta zoper množično odpušcanje delavcev je v marcu stavkalo v Italiji 949.000 delavcev. S prenehanjem dela je bilo izgubljenih več kot 10 milijonov delovnih ur. Stavkovno gibanje, ki se je v letošnji pomladi posebno razmahnilo, je sedaj znova popustilo zaradi »sindikalnega primirja«, ki ga je razglasila Generalna federacija dela zata, da bi se lahko neposredno pogleda s predstavniki delodajalcev glede odpuščanja delavcev in za zagotovitev ekonomskih terjatev delavcev.

Razvoj težke industrije v severovzhodni Kitajski. Predsednik vlade severovzhodne pokrajine LR Kitajske Kao Kang je objavil letošnji načrt za razvoj osnovnih panog težke industrije. Proizvodnja surovega železa se bo povečala za 400% v primeru z lansko, valjanega jekla za 450%, elektrolitičnega bakra in svinca za 250%, premoaga za 15% in motorjev za 600 odstotkov. V načrtu je tudi določeno, da se bo precej povečala proizvodnja lahke industrije. Poljedelski načrt računa s proizvodnjo 8 milijonov ton žita, kar je tretjino več kot lani. Da bi zadovoljila povečane potrebe kmetov in dala vzpodbudo kmetijski proizvodnji, bo vlada razvijala lahko industrijo v državnem sektorju in podprla proizvodnjo zasebne industrije za potrebe kmetov. V začetku leta 1949 je delalo komaj nekaj tovarn, v decembru pa že 307. Težka industrija je lani prekorajala svoj načrt. Razvojni tempo v proizvodnji je precej pre-

kosil hitrost obnavljanja industrije, kar je posledica povečanja storilnosti dela. V kratkem se bodo lahko že nabavile potrebne količine sredstev za industrijsko in kmetijsko proizvodnjo in se bo tako iz temeljev spremenilo sedanje razmerje med industrio in kmetijstvom. Lani je stopilo v državno industrijo 250.000 novih delavcev, povprečno povečanje realne mezde pa je znašalo 27%.

Podražitev avtomobilskih gum v ZDA. Od 5. junija dalje so cene za luksuzne avtomobilske gume in za no tranje avtomobilske gume v ZDA zvešane za 10%, ker so narasli stroški proizvodnje kavčuka.

Odločba rimskega sodišča o zapuštni bivšega kralja Emantuela III. Rimsko sodišče je sprejelo zahteve dedičev bivšega italijanskega kralja Viktorja Emantuela, naj se izroči vsa nepremična zapuščina italijanske države, zakonicim dedičem. Sodišče je bilo namreč razveljavilo sklepe o zapleni celotnega premoženja bivšega kralja z utemeljitvijo, da je kralj Emanuel umrl 80 ur prej, preden je začela veljati italijanska republikanska ustava, po kateri je bila opravljena zaplenba. Tako bo dedičem bivšega kralja, ki so pobegnili v tujino, vrnjeno vse nepremično premoženje, ki sestoji iz 10 dvorcev, vil in gradov. Skupno vrednost teh nepremičnin cenimo na več milijard lir. Kakor je znano, je italijanski dinastiji posrečilo pred razglasitvijo republike spraviiti v tujino vse premočno premoženje po večini v Veliko Britanijo, kjer so ga nedavno defokirali v korist dedičev.

Ureja uredniški odbor. Odgovor: Urednik Cene Kranjc. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Kraljeva ulica 5, telefon 55-22 do 55-25, telefon uprave za ljubljanske nroščnike 38-96, za naročnike izven Ljubljane 38-32, telefon ulaganega oddelka 567, 38-96. Tekoči račun pri Narodni banki, Ljubljana 6-90613. Tiskarna »Slovenska poročevalca« v Ljubljani. Pridatni plačana v gotovini. — Cetrlistna naročnina 135 din., polletna 270 din., celoletna 540 din. — »Slovenski poročevalca« izdaja vsak dan razen ob nedeljah in praznikih.

Ilustracije Mikalaša Ales

PESJANI

»In kako odlične gonjače imate!« je nagovoril Lammingerja eden izmed gostov, tuj plemič, ki je prišel z grofom P. Vrtba. Lamminger, ki je ravno izpraznil pol kozarca rdečega, iskrega vina, se je nasmehnil in dejal: »Dobre, da, toča trde. Moral sem si jih sele izvezbati. In to ni bila šala, preden so se blagorodni gospodje Chodi navadili.«

»To so bili sami Chodi? Tisti — u je vprašal grof. »Da, tisti puntarji. Okrajni poglavar bi vam lahko povedal, gospod grof, koliko kompanij vojaštva je moralo priti nadnje.«

Gosta Lammingerjeva ni rada slišala takega pogovora, ker je videla, kako njen soprog od pijače razigran vedno bolj rdi.

»Pa še vedno ne vem, kako se bo to z mano izteklo,« je nenadoma porogljivo pristavil in se zakrohotal. »To se čudite, kaj gospod grof! Dali so mi rok — leto dni. Tisti njihov kolovodja — To vam je napihjenost, to je kmečka trma! Stal je že na lestevici — u

Gospa, ki je gledala, kako so soprogu nabreknje žite, se je nežno dotaknila njegove roke in ga prosila, naj neha. On pa se za to ni zmenil in je razburjeno, v siloviti razdraženosti nadaljeval: »— vrč je imel že na vratu, pa se je še predrznil

Motiv Trdeček

klicati me pred božjo sodbo! O, Kozina, slab prerok si! Leto je že okoli, ti si tam, jaz pa še vedno tu — u

Nenadoma je umolknil in zdajci omahnil nazaj v stol. Kriki gospa in gospodov so udarili po sobani, nekaj stolov se je prevrnilo, ko se je nekaj gostov kar vrglo z njh, da bi prisrkočili na pomoč svojemu gostitelju. Lamminger je pol lež pol sedel v svojem rdečem stolu bil nezavesten.

Oči je imel odprte, njegove zenice so se bile razširile; a niso se zganile in bile ko okamenjele. Še nekaj kratov je na dolgo, globoko dihal, iz grla se mu je trgalo hropenje, toda ne dolgo. Preden so si vsi gostje v grozi in zmešnjavi zgrnili okoli njega, že ni dihal več.

Grof pl. Vrtba mu je položil roko na čelo. Začutil je lepki znoj, ko pa je roko položil na srce, ni več bilo. Zaman so budili gospoda Albenreutškega, zaman so ječale prestrašene gospe, zaman so poslali v mesto po zdravnika. Trhanovski gospod je odšel tja, kamor ga je bil poklical Kozina.

In to je bilo, kar je vse navzoče napolnjevalo s posebno grozo. Ko je prišel poklicani zdravnik, ki so ga vsi pričakovali, je potrdil samo to, kar so si gostje tihoha spečevali med seboj.

»Ni pomoči. Kap — u Da, kap, toda vendar so vsi mislili na to, o čemer je govoril rajnik sam in so se pretreseni, z grozo in s strahom v srcu razšli v svoje sobe. Na trhanovskem gradu je bilo gostje konec, utihnilo je razveseljevanje. — Sijaj v oknih je ugasil in migljaj v dvoje samo tam, kjer sta goreli sveči ob vzglavju gos-poda barona pl. Albenreutškega. V predstobi je sedel

stari Peter, ves iz sebe sklepal roke in Sepetal sam pri sebi: »Božja sodba! Božja sodba! — Zjutraj, ko je stari belolasi Prišek, oprajoč se na robenovico, prihajal s kmetije, ga je že zdaleč s krikom ustavljaj Rehuček Jiskra. In ko je prišel od njega, je vrget iz sebe, da je komaj lovil sapo: »Lomikar je mrtev!«

Ko je na kratko, razigrano povedal, kako je končal, izjavljaj Kozino, je stavec sklenil roke in, ne da bi mogel takoj spraviiti iz sebe besedo, pogledal proti nebu; potem pa se je iztrgalo iz njega: »Se je pravica, še je Bog. Zdaj lahko umrem — u

Isti čas sta na dvoru pri Kozinovi, kjer so to novico ravnokar zvedeli, zajokali Hanči in stara mati. — In potem je letela dalje novica po širni Chodski. Povsod so slavili mogočnega Boga in se spominjali Kozine. Novica je rasla v pripoved, kako se je tam na trhanovskem gradu Lamminger rogaj in kako se je na mah dvignil vihar, kako so se med zvenketanjem in ropotom razletela okna in vrata in kako je skozi gručo zgrogenih gostov počasi stopala beda postava.

Tam v cerkvi v Kleuču so položili v grobnico gos-poda pl. Albenreutškega in kietve Chodov so šie za njim. Ko so mu zvonili k pogrebu, se je mudil stari Serlovsky ravno na obisku pri sinu, ki se je bil priženl na Pribikovino sebi in Manki v srečo. Bivši pocinovski rihar, kajti Serlovskemu so po enem puntu riharstvo vzeli, je stal na griču, kjer je postajal in kjer je tudi zdaj stal stari Pribek z mnogimi sosedi, pokazal proti Kleuču in dejal:

»Kozina je pravdo dobil in mi z njim. Kaj ima zdaj ona zver?«

Takoj po pogrebu se je plemenita vdova z družino vred odpeljala in se na Trhanov in vrnila nikoli več. Cez leto ga je prodala s Kutom in Ryzberkom vred.

S Kozinove žalost ni več odšla. Zjansilo se je sele, ko sta dorasla Pavlik in Hanči, ko je Pavlik prevzel kmetijo.

Da pa bi obnovil stare majestete, tega ni poskušal niti on, niti kdo drugi. Zdaj je res zavladal perpetuum silentium. Založnost je bilo na Chodskem, pa vendarle svobodneje, ker jim ni več vladal Lamminger.

Od stare chodske slave je ostal samo sijaj spominov, ki so dajali moči krepkemu rodu Chodov, ko je povsod ljudstvo ječalo v suženstvu in v temi ponižanja. Na Jana Stadkega, Kozino, pa niso pozabili.

Od roda do roda je šla o njem povest in se bo ohranila, dokler bo v prelepem Pošumavju, dokler bo v teh krajih okoli Domažlic, nam na veke slavni, tudi s chodsko krvjo obito pokropljenih, zivello krepko, jeziku, šegam in nošnji svojih pradedov zvesto ljudstvo gorjanskega, potomstvo Pesjanov.

Ko sem hodil po teh krajih, sem se ustavil tudi v Oujezdu pred Kozinovo kmetijo. Srečal sem tu starko, uvelo in preprosto ženo, in sem jo med pogovorom vprašal po Janu Stadkem. Pogledala me je in ker mi mogoče ni zaupala, odgovorila samo toliko:

»Jaz nič ne vem, gospod dekan imajo pisanje o njem. Jaz vem samo toliko, da so Kozino po nedolžnem ubili in da je svetnik — u

(Konec)